

## MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 33/2010 vp

### Hallituksen esitys laiksi eläinsuojelulain muuttamisesta

#### JOHDANTO

##### *Vireilletulo*

Eduskunta on 8 päivänä joulukuuta 2010 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi eläinsuojelulain muuttamisesta (HE 296/2010 vp).

##### *Asiantuntijat*

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- eläinlääkintöylitarkastaja Susanna Ahlström, maa- ja metsätalousministeriö
- professori Anna Valros, Helsingin yliopisto, eläinten hyvinvoinnin tutkimuskeskus
- ylitarkastaja Helena Hepola, Elintarviketurvallisuusvirasto, Evira
- kotieläinasiames Jukka Rantala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- toimialapäällikkö Marika Säynevirta, Elintarviketeollisuusliitto ry

- kampanja- ja koulutuspäällikkö, ELL Kati Pulli, Eläinsuojeluliitto Animalia ry
- puheenjohtaja, ELL Kirsi Sario, Suomen Eläinlääkäriliitto ry
- puheenjohtaja Petri Yli-Soini, Suomen broileryhdistys ry
- alkutuotanto-ohjaaja Harri Rosenberg, Atria Oy.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- MTT
- Lounais-Suomen aluehallintovirasto
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- Suomen Kalankasvattajaliitto ry
- Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry
- Paliskuntain yhdistys
- Suomen Hippos ry.

#### HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinsuojelulakia siten, että lakiin lisättäisiin säännökset broilereiden hyvinvointia kuvaavista tekijöistä ja broilereiden hyvinvoinnin arvioinnista teuras-tamalla sekä viranomaisten toimenpiteistä, kun broilereiden hyvinvointiarvio osoittaa broilereiden hyvinvoinnin heikentyneen kasvatusaikana. Laissa säädettäisiin myös broilereiden pitäjän koulutuksesta sekä broilereiden omistajan tai pitäjän velvollisuudesta ohjata broilereita käsitte-

leviä työntekijöitään broilereiden hyvinvointiin liittyvistä vaatimuksista. Lisäksi lakiin sisältyisi eräitä broilereiden pitoa koskevia erityisvaatimuksia käytettäessä suurimpia kasvatustiheyksiä. Ehdotus perustuu Euroopan unionin broilereiden suojelua koskevaan direktiiviin.

Ehdotetussa laissa säädettäisiin lisäksi Euroopan unionin tuotantoeläinten suojelua koskevan direktiivin vaatimuksesta pitää kirjaa tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta ja

kuolleiden eläinten lukumääristä sekä Elintarviketurvallisuusviraston oikeudesta olla läsnä suoritettaessa eläinsuojelulaissa tarkoitettuja selvityksiä ja tutkimuksia.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Yleisperustelut*

#### *Yleistä*

Hallituksen esityksen perusteluihin viitaten valiokunta toteaa, että Suomessa broilerinlihantuotanto on pitkälle erikoistunutta sopimustuotantoa. Broilerikasvattajia on alle 200. Tuotantopolven broilerit kasvatetaan lattiakasvatuksessa kestokuivikkeella parvissa, joissa on osaston koosta riippuen 6 000—60 000 lintua. Kasvatuskausi kestää painotavoitteesta riippuen 32—41 vuorokautta. Lähes koko tuotanto teurastetaan kolmessa broileriteurastamossa. Tuotanto tapahtuu sopimustuotantona kiinteässä yhteistyössä teurastamoyritysten kanssa. Broilereiden terveydenhuolto ja eläintautitilanne ovat Suomessa kansainvälisesti verraten erinomaisella tasolla, minkä vuoksi myös lintujen lääkitystarve on vähäinen. Broilereiden kasvatuksessa noudatetaan elinkeinon vapaaehtoisesti toteuttamaa hyvää tuotantotapaa ja omavalvontaa. Tuotantotilat ovat alueellisesti keskittyneet broileriteurastamoiden lähiympäristöön.

Broilereiden suojelusta säädetään neuvoston direktiivissä lihantuotantoa varten pidettävien kanojen suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista (2007/43/EY) (broileridirektiivi). Aiemmin yksityiskohtaisia, EU:ssa kasvatettavia broilereita koskevia säännöksiä ei ole ollut. Neuvoston direktiivissä tuotantoeläinten suojelusta (98/581/EY) (tuotantoeläindirektiivi) säädetään kuitenkin yleisistä tuotantoeläinten hyvinvointivaatimuksista, jotka koskevat myös broilereiden pitoa. Broileridirektiivissä säädetään muun muassa broilereiden suurimmasta sallitusta kasvatusiheydestä, sallituille kasvatusiheyksille asetettavista erityisvaatimuksista sekä vaatimuksista hyvälle lintujen hoitotavalle. Direktiivissä säädetään myös tilojen teknisen

varustetason vaatimuksista, laitteiden toiminnan ja olosuhteiden valvonnasta tiloilla sekä kanoja käsittelevien henkilöiden koulutuksesta. Lisäksi direktiivi sisältää säännökset broilereiden kuolleisuutta koskevasta kirjanpidosta, broilereiden lihantarkastuslöydösten seurannasta sekä tiedonkulusta broilerikasvattajan, tarkastuseläinlääkärin ja toimivaltaisen viranomaisen välillä.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että valtaosa broileridirektiivin broilereiden pitoa koskevista vaatimuksista voidaan panna täytäntöön valtioneuvoston asetuksella. Asetus annetaan eläinsuojelulain 4—6 §:n nojalla, jotka koskevat eläinten pitopaikkaa, hoitoa ja kohtelua. Siten broileridirektiivin määrittämien kasvatusiheyksien edellyttämistä tiloista ja olosuhteista voidaan säätää jo nykyisen lain nojalla.

Valiokunta toteaa kuitenkin, että broileridirektiivi asettaa vaatimuksia, joita nykyinen laki tai siihen sisältyvät asetuksenantovaltuudet eivät kata. Esityksen perusteluista käy ilmi, että broilereiden pitäjän koulutustasolle tai broilereiden kasvatusiheyksille ei nykyään aseteta eläinsuojelulakiin perustuvia vaatimuksia, rajoituksia tai ilmoitusmenettelyitä. Eläinsuojelulaissa ei ole säädetty yksityiskohtaisesti sellaisesta broilereiden kasvatusaikaisen hyvinvoinnin arvioimisesta, joka tapahtuu jälkikäteen teurastamolla, eikä broilereiden omistajalla tai pitäjällä ole velvollisuutta opastaa broilereiden hoitoon ja käsittelyyn palkkaamiaan henkilöitä broilereiden hyvinvointiin liittyvistä vaatimuksista. Nykyään broilereiden omistajalle tai pitäjälle ei myöskään aseteta kirjanpitovelvoitteita eikä toimintaan liittyvää ilmoitusvelvollisuutta eläinsuojelulain nojalla.

Edellä esitettyyn viitaten valiokunta toteaa, että ehdotuksen tavoitteena on panna täytäntöön

broileridirektiivi siltä osin kuin sen täytäntöönpano edellyttää lain tasoista sääntelyä. Esityksen tavoitteena on myös panna täytäntöön tuotantoeläindirektiivin vaatimus, joka käsittelee eläimen omistajan tai haltijan velvollisuutta pitää kirjaa tuotantoeläimille annetusta lääkinnällisestä hoidosta ja tarkastusten yhteydessä havaittujen kuolleiden eläinten määristä. Lisäksi lain tavoitteena on panna täytäntöön valvontasetuksen vaatimus, joka edellyttää toimivaltaisen viranomaisen suorittamaa alueellisten ja paikallisten valvontaviranomaisten auditointia.

#### *Suurin sallittu kasvatustiheys*

Broileridirektiivin 3 artiklan 4 kohdan mukaan suurin sallittu kasvatustiheys on 39 elopainokiloa neliometriä kohti. Saman artiklan 5 kohdan mukaan jäsenvaltio voi sallia suurimman sallitun kasvatustiheyden nostamisen 3 kilolla neliometriä kohti, jos direktiivin liitteessä V säädetyt lisäehdot täyttyvät.

Valiokunta toteaa, että Suomessa broilerikasvattamoissa on ollut vuosia käytössä kasvatustiheyksiä, jotka ovat jopa 42 elopainokiloa neliometriä kohti. Edellä on todettu, että suomalainen broilerituotanto on kansainvälisessä vertailussa korkeatasoista: broilereiden terveystilanne on poikkeuksellisen hyvä, lääkitystarve on hyvin alhainen ja lintujen kasvunopeus on hyvä. Lisäksi suomalainen broilerituotanto perustuu edellä todetun mukaisesti sopimustuotantoon, jossa tuottajat ovat sitoutuneet noudattamaan teurastamoiden laatimia laatujärjestelmiä. Näiden laatujärjestelmien avulla ennaltaehkäistään eläintautien esiintymistä sekä parannetaan broilereiden omistajan tai pitäjän valmiuksia hallita kasvattamon olosuhteita sekä lintujen hoitoa. Korostaen suomalaisen broilerituotannon korkeaa tasoa valiokunta painottaa tässäkin yhteydessä sitä, että tuotteista tulee ilmetä selvästi niiden alkuperä, jotta kuluttaja voi varmuudella tietää, missä maassa ja minkälaisissa olosuhteissa tuotteet tuotetaan.

Edellä esitetyillä perusteilla valiokunta katsoo, että kasvatustiheyden laskemiseen broileridirektiivin yleiselle tasolle ei ole aihetta. Valiokunta pitääkin perusteltuna esityksen ehdotusta,

että eläinsuojelulakiin lisätään säännös edellytyksistä kasvatustiheyden nostamiseksi enintään 42 elopainokiloon neliometriä kohti. Edellytyksiksi ehdotetaankin broileridirektiivin liitteen V mukaisesti seuraavaa: broilerikasvattamon eläinsuojelutarkastuksissa ei ole todettu eläinsuojelusäädösten vastaista toimintaa viimeisten kahden vuoden aikana, broilereiden omistaja tai pitäjä käyttää hyvän käytännön opasta ja broilereiden kuolleisuus on riittävän alhainen. Asiaa koskevat säännökset ehdotetaan otettaviksi lakiehdotuksen 26 c §:n 4 momenttiin.

Esityksen perusteluista käy ilmi, että edellä mainittua broilereiden kuolleisuutta arvioitaessa on otettava huomioon broilereiden omistajasta tai pitäjältä riippumattomat tai poikkeukselliset syyt, joiden vuoksi broilereiden kuolleisuus on lisääntynyt kasvatuskauden aikana. Valiokunta palaa näihin syihin jäljempänä tässä mietinnössä. Näiden syiden lisäksi broilereiden omistaja tai pitäjä voi esittää ne toimenpiteet, joihin hän on jo ryhtynyt broilereiden kasvatusaikana kuolleisuuden havaittuaan. Tällaisia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi tehdyt laitteiden korjaukset, yhteydenotot terveydenhuoltoeläinlääkäriin ja tältä saatujen ohjeiden noudattaminen, broilereille mahdollisesti tehtyjen ruumiinavausten tulokset sekä annetut lääkitykset.

#### *Broilereiden hyvinvoinnin arviointi*

Valiokunta toteaa, että broileridirektiivin liitteen III 3 kohdan mukaan virkaeläinlääkäri on velvollinen ilmoittamaan broilereiden pitäjälle tai omistajalle ja toimivaltaiselle viranomaiselle kuolleisuudesta ja lihantarkastuslöydösten tuloksista, jotka viittaavat broilereiden heikentyneeseen hyvinvointiin kasvattamossa. Ilmoituksen saatuaan eläinten pitäjän tai omistajan on ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin.

Valiokunta kiinnittääkin huomiota siihen, että broileridirektiivi edellyttää, että broilereiden hyvinvointia kasvattamoaikana arvioidaan jälkikäteen, mikä on aivan uudenlainen lähtökohta eläinsuojelulainsäädännössämme. Käytännössä eläinsuojeluvalvonta perustuu nykyisin pääosin paikan päällä, eläinten pitopaikassa tehtäviin

tarkastuksiin, jotka tehdään epäiltäessä eläin-  
suojelusäädösten rikkomista. Broileridirektiivi  
kuitenkin edellyttää, että tarkastuseläinlääkäri  
arvioi myös muulla tavoin broilereiden hyvin-  
vointia kasvatusaikana.

Esityksessä ehdotetaan, että eläinsuojelu-  
lakiin lisätään säännökset broilereiden hyvin-  
vointia kuvaavista tekijöistä, joita ovat broilerei-  
den kasvatusaikainen kuolleisuus ja teurasta-  
molla lihantarkastuksen yhteydessä tehty jalka-  
pohjatulehdusten arviointi. Lisäksi lakiin ehdo-  
tetaan lisättäviksi säännökset tarkastuseläinlää-  
kärin suorittamasta broilereiden hyvinvoinnin  
arvioinnista. Ehdotuksen mukaan tarkastuseläin-  
lääkärin olisi ilmoitettava broilereiden omista-  
jalle tai pitäjälle sekä aluehallintovirastolle, jos  
broilereiden hyvinvointiarvion tulos viittaa broi-  
lereiden heikentyneeseen hyvinvointiin kasva-  
tusaikana.

Ehdotetun 41 a §:n 2 momentin mukaan par-  
ven pito-olosuhteiden tai muiden vastaavien tekijöiden vaikutuksesta broilereiden hyvinvointiin tehdään arvio parven kuolleisuuden ja parvelle lihantarkastuksen yhteydessä tehdyn jalkapohjatulehdusarvioinnin perusteella. Esityksen perusteluissa on todettu, että nämä broilereiden hyvinvointia kuvaavat tekijät toimivat broilereiden hyvinvoinnin indikaattoreina, jotka kuvaavat kasvuolosuhteiden vaikutusta broilereihin. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kuolleisuuteen ja jalkapohjatulehdusten esiintymiseen voivat vaikuttaa kuitenkin myös broilereiden omistajasta tai kasvattajasta riippumattomat tai poikkeukselliset syyt. Esityksen perusteluiden mukaan tällaisia syitä, jotka eivät johdu kasvuolosuhteista, voivat olla esimerkiksi toimitettujen untuvikkojen laatu, käytetyn kaupallisen rehun laatu, broilerijalosteesta johtuva kohonnut kuolleisuus tai odottamatta syntynyt juoma- ja ruokintalaitteiden sekä ilmanvaihtolaitteiden toimintahäiriö. Untuvikoiden laatuongelmat voivat johtua esimerkiksi ruskauspussin tulehduksesta sekä niin sanotusta non-starter-syndroomasta, jotka molemmat ovat hautomaperäisiä. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että broilerijalosteeseen liittyy akuutin sydänkuoleman ja jalkojen kasvuhäiriöi-

den aiheuttamia ongelmia, jotka lisäävät kuolleisuutta ja toisaalta lintujen lopetustarvetta eläin-  
suojelullisista syistä.

Valiokunta toteaa, että broilereiden kuolleisuudessa huomioon otettavista syistä annetaan tarkemmat säännökset valtioneuvoston asetuksella. Valiokunta katsoo, että asetuksen säännöksiin tulee niiden yhdenmukaisen soveltamisen varmistamiseksi sisällyttää kaikki edellä todetut, esityksen perusteluistakin ilmenevät syyt, jotka ovat omistajasta tai pitäjältä riippumattomia tai poikkeuksellisia ja jotka sen vuoksi eivät saa vaikuttaa alentavasti broilereiden kasvatustiheyteen.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä edellä esitetyin huomauksin ja jäljempänä ehdotettavin muutoksin.

### *Yksityiskohtaiset perustelut*

*26 a §. Tuotantoeläimiä koskeva kirjanpito.* Valiokunta toteaa, että tuotantoeläinten lääkityksestä pidettävästä kirjanpidosta säädetään maa- ja metsätalousministeriön asetuksella (794/2000, muutettu 808/2005, 3 kohta). Kyseisessä asetuksessa edellytetään, että kaikkien elintarvikkeiksi kasvatettavien eläinten lääkekirjanpitoa säilytetään vähintään viiden vuoden ajan. Tämä on pidempi kuin tuotantoeläindirektiivissä (98/58/EY) vaadittu kolmen vuoden aika. Elintarviketuotantoa varten pidettäviä tuotantoeläimiä ovat eläinten lääkitsemisestä annetun lain (617/1997) 4 §:n mukaan nautaeläimet, siat, lampaat, vuohet, siipikarja, hevoset ja muut karioeläimet, elintarvikkeina käytettäviksi pidettävät luonnonvaraiset nisäkkäät, linnut, matelijat, sammakkoeläimet, etanat, viljeltävät kalat ja muut veden eläimet, porot ja hunajan tuotantoon käytettävät mehiläiset.

Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momenttia muutettavaksi siten, että vain elintarviketuotantoa varten pidettäville tuotantoeläimille säädetään viiden kalenterivuoden pituinen lääkinällistä hoitoa koskevan kirjanpidon vähimmäissäi-

lytysaika. Muille kuin elintarviketuotantoa varten pidettävälle tuotantoeläimille, kuten esimerkiksi turkiseläimille, valiokunta ehdottaa säädettäväksi tuotantoeläindirektiivissä edellytetty kolmen vuoden vähimmäissäilytysaika.

*26 b §. Broilereiden pitäjän pätevyys ja broilereita käsittelevien henkilöiden ohjaus.* Broileridirektiivin 4 artiklan mukaan broilereiden pitäjällä, joka on vastuussa broilereiden hoidosta, on oltava riittävä, eläinten hyvinvointiin liittyvä koulutus tehtäviinsä. Direktiivin liitteessä IV määritellään koulutuksen vähimmäissisältö. Direktiivin 4 artiklan mukaan broilereiden pitäjällä pitää olla toimivaltaisen viranomaisen hyväksymä todistus koulutuksesta tai koulutusta vastaavasta kokemuksesta. Ennen 30 päivää kesäkuuta 2010 hankittu käytännön kokemus voidaan hyväksyä vastaavan edellä mainittua koulutusta, jolloin hakijalle on myönnettävä vastaavuutta osoittava todistus. Esityksessä tästä on ehdotettu otettavaksi säännös myös lakiehdotukseen.

Valiokunta toteaa, että Opetushallituksen vahvistaman lihasiipikarjaan erikoistuneen tutkinnon osaan sisältyvät broilereiden suojelua koskeva lainsäädäntö, broilereiden fysiologia, erityisesti niiden juotto- ja ruokintatarve sekä eläinten käyttäytyminen ja stressin käsite. Lisäksi tutkinnon osaan kuuluvat broilereiden käsitteelyyn, kiinniottamiseen, lastaukseen ja kuljetukseen liittyvät käytännöt, broilereiden terveyden-

huolto, hätäeurastus ja lopetus sekä bioturvallisuutta koskevat ennalta ehkäisevät toimenpiteet.

Esityksen mukaisen pykälän 1 momentissa edellytetään siinä yksilöityä koulutusta. Valiokunta katsoo kuitenkin, että keskeistä on riittävän osaamisen osoittaminen. Sen vuoksi valiokunta ehdottaa säännöksen muotoilemista siten, että vaadittu osaaminen on mahdollista osoittaa suorittamalla maatalousalan perustutkinto (tutkintonimikkeenä maaseutuyrittäjä tai eläintenhoitaja) erikoistumisalueena lihasiipikarja. Lisäksi osaamisen voi osoittaa aikuiskoulutuksen kautta suorittamalla tuotantoeläinten hoidon ja hyvinvoinnin ammattitutkinto (uusi tutkinto karjalouden ammattitutkinnon tilalle) tai viljelijän ammattitutkinto, joihin on valittu erikoistumisjakson aiheeksi lihasiipikarja. Valiokunta painottaa sitä, että kaikki edellä mainitut tutkinnot on voitava suorittaa näyttötutkintoina. Myös muun koulutuksen kuin edellä mainittujen tutkintojen tulee oikeuttaa pätevyyteen, jos koulutuksen voidaan katsoa sisältävän vähintään lihasiipikarjaan erikoistunutta tutkinnon osaa vastaavat opinnot.

#### **Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset).*

#### **Valiokunnan muutosehdotukset**

## **Laki**

### **eläinsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti  
muutetaan eläinsuojelulain (247/1996) 54 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1430/2006, ja

lisätään lakiin siitä lailla 238/2010 kumotun 26 a §:n tilalle uusi 26 a §, uusi 26 b, 26 c ja 41 a § ja 42 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 1477/2009, uusi 2 momentti sekä 48 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 1430/2006 ja 1477/2009, uusi 4 momentti seuraavasti:

26 a §

*Tuotantoeläimiä koskeva kirjanpito*

(1 mom. kuten HE)

Kirjanpitoa *elintarviketuotantoa varten pidettävien tuotantoeläinten* lääkinnällisestä hoidosta on säilytettävä vähintään viiden vuoden ajan ja kirjanpitoa kuolleiden eläinten lukumääristä sekä kirjanpitoa muuta kuin *elintarviketuotantoa varten pidettävien tuotantoeläinten lääkinnällisestä hoidosta* vähintään kolmen vuoden ajan sen vuoden päättymisestä lukien, jolloin kirjanpitoon viimeksi kirjattiin eläintä koskeva merkintä. Kirjanpito on vaadittaessa esitettävä aluehallintovirastolle, kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle, poliisille, tarkastuseläinlääkärille, rajaeläinlääkärille ja eläinsuojeluvalvojalle.

(3 mom. kuten HE)

26 b §

*Broilereiden pitäjän pätevyys ja broilereita käsittelevien henkilöiden ohjaus*

Broilereiden pitäjällä, joka on vähintään 500 linnun hoidosta vastuussa oleva luonnollinen henkilö, on oltava vähintään Opetushallituksen *vahvistamaa lihasiipikarjaan erikoistunutta tutkinnon osaa vastaava osaaminen ja osaamista koskeva todistus, jonka on antanut koulutuksen järjestäjä, jolle opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt luvan järjestää ammatillista peruskoulutusta ja/tai ammatillista lisäkoulutusta.* Broilerilla tarkoitetaan teurastusta varten kasvatettavaa *Gallus gallus* -lajiin kuuluvaa lintua.

(2 mom. kuten HE)

26 c, 41 a, 42, 48 ja 54 §  
(Kuten HE)

Voimaantulosäännös  
(Kuten HE)

Helsingissä 22 päivänä helmikuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jari Leppä /kesk	Klaus Pentti /kesk
vpj.	Pertti Hemmilä /kok	Petri Pihlajaniemi /kok
jäs.	Hannu Hoskonen /kesk	Erkki Pulliainen /vihr
	Anne Kalmari /kesk	Kari Rajamäki /sd
	Johanna Karimäki /vihr	Arto Satonen /kok
	Lauri Kähkönen /sd	Katja Taimela /sd
	Esa Lahtela /sd	Pekka Vilkuna /kesk.
	Mats Nylund /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.